

Brottsoffermyndigheten

Kurmanji

Derbarê sûcên nefretê de

Ev broşûr ji bo kesên ku rastî sûcên nefretê hatine an jî di bin xetereya rastî wan tî de ye, hatiye amadekirin. Li vir hûn dikarin bêtir fêr bibin ka sûcên nefretê çi ne, mafên we wekî qurbanî çi ne, meriv çawa sûcek ji polîsan re rapor dike, û civak çi piştgirî, parastin û alîkariyê dikare pêşkêş bike.

Ma tu qurbanê tawanek nefretê bûyî?

Bûyîna qurbanê sûcekî dikare bînpêkirinek cidî be. Eger sûc ji ber kesayetiya te hatibe kirin, bînpêkirin hûn girantir dibe. Dibe ku hûn qurbanê tawanek nefretê bûn.

Li Swêdê, cudakarî û handana neqanûnî li dijî komên etnîkî wekî sûcên nefretê têne hesibandin. Lêbelê, her sûcek dikare wekî sûcek nefretê were hesibandin ger armanca wê bînpêkirina nasnameya mexdûr be. Ew dibe ku li ser bingeha

- rengê çerm
- eslê neteweyî an etnîkî
- dîn
- meyla cinsî
- zayend
- nasname an jî derbirîna zayendî
- rewşên din ên wekhev.

Ji bo ku hûn rastî tawanên nefretê werin, ne hewce ye ku hûn endamê yek ji van koman bin. Bes e ku kesê ku sûc dike bawer bike ku hûn wiya dikin an jî we bi pîrsgirêkên têkildarî komeke lawaz ve girêbide. Tawanên nefretê dikarin li dijî kesên taybet, lê di heman demê de li dijî rojnamevan, lêkolîner û siyasetmedarên ku di nîqaşên giştî de beşdar in jî, wek mînak, werin kirin. Tawanên nefretê dikarin li ser avahî û cihên ku bi komên dînî an çandî ve girêdayî ne, wek kenîşte, mizgeft û navendên civakî jî werin kirin.

Sûcên nefretê dibe ku cezayên girantir bi xwe re bînin

Her kesê ku sûcekî nefretê bike, dibe ku di dadgehê de cezayê girantir bistîne. Bo nimûne, gef an êrîş dikare bibe sedema cezayek girantir ger ku ew wekî sûcek nefretê were hesibandin.

Sûc li ku derê pêk tên?

Tawanên nefretê dikarin li her derê çêbibin. Ew dikarin li malê, li dibistanê, li kar, li ser înternetê, an li deverên din çêbibin. Cihê hevpar ê hemû sûcên nefretê ew e ku bi gelemperî li ser baweriyên ku hin kom ji yên din bilindtir in û yên din jî jêrîn in, temam dibin. Lêbelê, sûcên nefretê yên dij-Semîtîk jî dikarin nêrînên li ser Cihûyan wekî komeke bilind a xwedî bandor û hêzek berbiçav di civakê de diyar bikin.

Sûc dikarin bi şeweyên cûda cûda bibin. Tawanên nefretê yên li dijî gelê Samî dikarin bi şiklê tundûtûjî an vandalîzmê li dijî rêviskek an şivantiya rêviskan ren werin kirin. Bo nimûne, kesên Afro-Swêdî, Romanî û LGBTQI, tenê ji ber ku li cihên giştî ne, dibe ku tûşî tundûtûjî û zordariyê werin. Tawanên nefretê yên dinî dikarin, bo nimûne, heqaret an belavkirina teoriyên komplojê yên dij-semîtîkî li ser înternetê di nav xwe de bigirin.

Têgihiştineke gelemperî ew e ku sûcên nefretê her gav bûyerên takekesî yên tundûtûjiya cidî vedihewîne, lê ev ne hewce ye ku rast be. Tawanên nefretê dikarin ji gef an şiroveyên êrîşkar jî pêk werin, ku pir gelemperî ne. Her wiha dibe ku kesek ku di têkiliya bi şîrketek an dezgeheke giştî re rastî cudakariyê hatiye jî tevî bike.

Sûcên nefretê an jî cudakarî?

Di zimanê rojane de, peyva cudakarî gelek caran ji bo ravekirina cûrbecûr cureyên muameleya neheq tê bikar anîn. Lêbelê, ji bo ku li gorî qanûnê cudakarî bê hesibandin, divê muameleya neheq bi yek ji bingeheên cudakariyê ve girêdayî be. Ji ber vê yekê, di çavê qanûnê de, muameleya neheq dikare hem cudakariya neqanûnî û hem jî cudakariya li gorî Qanûna Cudakariyê be.

Cudakariya neqanûnî sûcek nefretê ye ku ji hêla Qanûna Ceza ve tê rêvebirin. Dibe ku hûn qurbanê tawanek nefretê bin, bo nimûne, eger derfeta kirrîn an gihîştina cihek an karûbarek bi heman şert û mercan wekî yên din ji we re neyê dayîn. Tenê karsaz û kesên ku kombûnên giştî organîze dikin dikarin bi cûdakariya neqanûnî werin mehkûm kirin. Ji bo ku kesek were mehkûmkirin, divê niyeta cudakariyê hebûbe, û divê "ji gumanê wêdetir" be ku li dijî te cudakarî hatiye kirin.

Qanûna Cudakariyê di jiyana kar, perwerde û çend warên din ên civakê de cudakariyê qedexe dike. Ew her wiha cudakariya li ser bingeha temen û seqetiyê jî vedihewîne û ne hewce dike ku kesê ku cudakariyê li dijî we dike bi zanebûnê ve yekê bike. Ji ber vê yekê, dibe ku mafê te yê wergirtina tezmînatê hebe, her çend kesê niyeta wî/wê tunebe ku li dijî te cudakarî bike jî. Cudakarî li gorî Qanûna Cudakariyê ji qaîdeyên li ser cudakariya neqanûnî bêtir tê darizandin.

Zêdetir li ser cudakariyê li do.se bixwînin

Eger li dijî te cudakarî hatibe kirin, tu dikarî bi polis an jî Ombudsmanê Cudakariyê re têkilî daynî. Her wiha hûn dikarin bi ajanseke dijî-cudakariyê re têkilî daynin. Dûvre hûn dikarin di derbarê mafên xwe û çawaniya tevgerîna xwe de alîkarî û agahdarî bistînin.

Encamên sûcên nefretê

Kesên ku dibin qurbanîyên tawanan, dikarin bi awayên cûda bertek nîşan bidin. Hin kes bi şok, fikar û tirsê bertek nîşan didin, lê hinên din ew qas bandor nabin. Di demeke dirêjtir de, rûbirûbûna bi sûc re dikare bibe sedema nexweşiyê, depresyon û fikaran. Ev ji bo hemû cureyên sûcan derbas dibe, û girîng e ku hûn heke hûn nexweş bin, alîkariyê bigerin.

“ Ez ditirsim ku dîsa bibim qurbanî. Dema ku ez li malê bim jî, ez di xewê de zehmetiyê dikişînim û stresê hîs dikim.”

Meyla sûcên nefretê dikare encamên din jî bi xwe re bîne. Kesekî ku tûşî tundûtûjiyê hatiye, bo nimûne, dikare dest bi veşartina girêdana xwe ya dîni bike, ji hin deveran dûr bikeve, an jî dev ji çalakîyên siyasî an civakî berde da ku careke din tûşî tundûtûjiyê neyê. Meyla tawanên nefretê yên li ser înternetê dikare bibe sedem ku mirov awayê xweifadekirinê biguherînin an jî bêdeng bimînin. Sûc di heman demê de dikare bibe sedema zêdebûna hesta bêewlehiyê hem ji bo qurbanî û hem jî ji bo kesên li derdora wî.

Tawanên nefretê dikarin bibin sedema şert û mercên jiyane yên xirabtir ji bo mirovan bi gelemperî. Kesên ku aîdî komên lawaz in dibe ku hîs bikin ku ew ne xwediyê heman derfetan in ku beşdarî civak an siyasetê bibin. Dibe ku ji ber tedbîrên ewlehiyê yên zêde, civat û komele rastî pirsgirêkên darayî werin.

Pîştgirî û alîkarî

Eger hûn rastî sêceki hatine, gelek cureyên piştgirî û alîkariyê hene. Dema ku hûn sêceki radigihînin, divê hûn agahdarî werbigirin ka hûn dikarin li ku derê piştgirî û alîkariyê bistînin.

Heke hûn li dibistanê ne, hûn dikarin bi xizmeta tenduristiye ya dibistanê re têkilî daynin an jî bi mamosteyekî re biaxivin. Eger hûn karmend bin, hûn dikarin bi kardêrê xwe an jî bi daîreya tenduristiya pişeyî re têkilî daynin. Dibistan û kardêr berpirsyar in ji pêşîlêgirtin û çareserkirina bînpêkirinan li dibistanan û cihên kar.

Her wiha hûn dikarin ji rêxistinên ne-qezenc ên wekî Victim Support Sweden alîkariyê bistînin. Ew piştgirî û agahdarî didin qurbanîyên sûc, şahidan û xizmên wan. Xwebexşên wan hene ku bi gelek zimanan diaxivin û dikarin piştgirî bidin her çend hûn bi Swêdî nizanibin an jî, ji ber sedemên din, piştgirî bi zimanê xwe yê zikmakî tercîh bikin jî. Dema ku hûn li 116 006 telefon bikin, hûn ê bi şêwirmendekî re biaxivin ku ew ê we ji bo alîkariya bêtir bişîne xizmeta piştgiriya qurbanîyan a herêma. Her çiqas te sûc ji polîsan re rapor nekiribe jî, tu dikarî piştgirî û alîkariyê werbigirî, û tu dikarî hîlbijêrî ku navê xwe eşkere nekî.

“Divê hûn ji daxwaza alîkariyê netirsîn. Tiştê ku we tecrûbe kiriye cidî ye û dikare pir bandorê li we bike.”

Eger tu rastî sûcekî hatibî û pêdivîya te bi lênêrîn an piştgiriye hebe, tu dikarî bi navenda tenduristiyê an jî odeya acil a xwe re têkilî daynî. Her wiha hûn dikarin serdana Rêbernameya Lênihêrîna Tenduristiyê ya 1177 li ser malperê bikin an jî ji bo şîret û rêberiyê telefon bikin 1177. Hûn dikarin ji bo lênihêrîna bijîşkî serî lê bidin, her çend dem derbas bûbe jî ji roja bûyerê.

Eger temenê te di bin 18 salî de be, tu dikarî ji klînîka ciwanan a li şaredariya xwe an jî bi rêya înternetê alîkariyê werbigirî. Hin şaredarî jî navendên alîkariyê ji bo qurbanîyên ciwan ên sûcan hene. Li wir hûn dikarin bangên piştgiriye, şîret û alîkariya pratîkî bistînin.

Xizmetên civakî

Divê xizmetên civakî yên li şaredariya we piştgiriya bidin kesên ku bûne qurbanîyên sûc. Hem tu, wekî qurbanî, û hem jî hezkiriyên te dikarin piştgiriya bistînin. Piştgiriya ku ji hêla xizmetên civakî ve tê pêşkêş kirin dikare şêwirmendiya, piştgiriya civakî û alîkariya pratîkî di nav xwe de bigire.

Ji kesên derdora xwe alîkariyê bixwazin

Kesên li dora we, endamên malbatê û heval dikarin bi gelek awayan bibin alîkar. Tiştên ku dijwar xuya dikin dikarin hêsantir bibin heke hûn bi kesekî/ê re biaxivin ku hûn pê re rehet hîs dikin. Dibe ku tu hewcedarî bibî ku ji kesên dora xwe alîkarî bixwazî ji bo mijarên pratîkî yên wekî têkiliya bi rayedaran re, heke ew ji te re giran be.

Rapor dayîna polîsan

Eger tu rastî sûcekî hatibî an jî hîs bikî ku pêdivîya te bi parastinê heye, divê tu bi polîsan re têkilî daynî. Hûn dikarin bi telefonkirina 114 14 an jî bi serdana qereqolek polîsan sûc rapor bikin. Eger rewş acîl be, her tim telefonî 112 bikin.

Dema ku hûn raporek polîs radest dikin, girîng e ku hûn bi qasî ku hûn dikarin hûrguliyan lê zêde bikin. Eger mebestên sûcên nefretê di destpêka lêpirsîna polîsan de werin tespîtîkirin, polîs dikare delîlên çêtir pêşkêşî dozger bike. Ev yek di dadgehê de dibe ku cezayên girantir bi xwe re bîne. Dema ku hûn raporek li polîsan pêşkêş dikin, ne hewce ye ku hûn bizanin ka tiştê ku qewimî sûcek nefretê bû an na, lê baş e ku hûn behs bikin ger hûn difikirin ku dibe ku ew be. Dûvre ew erkê polîs û sistema dadweriyê ye ku diyar bikin ka ew sûcek nefretê bû an na.

“ Bi rastî, ez berê dudil bûm. Lê polîs gelekî alîkar bûn, bi cidî li min guhdarî kirin. ”

Baş e ku polîs bizanibe:

- Di bûyerê de heqaret lê hatin kirin.
- Grafitî, tişt û sembolên bi peyamên nefretê li ser komeke taybetî.
- Kiryarên berê yên gumanbaran, wek mînak dayîna daxuyaniyên êrîşkar li ser komeke taybetî.
- Bûyerên din ên vê dawiyê an nêzîk ên ku hêmanên nefret û cudakar di hewîn.
- Eger sûc li ser înternetê çêbûbe, fikrek baş e ku hûn wêneyên ekranê bigirin da ku wêne, şîrove an nivîsên we werin tomarkirin.

Polîs li dijî sûcên nefretê dixebite

Polîs hewl dide ku di zûtirîn dem de diyar bike ka gelo sûcek ji ber nefretê çêbûye an na. Dema ku hûn sûc radigihînin, dibe ku ji we were pirsîn ka hûn bawer dikin ku sedemek taybetî heye ku sûcdar sûc kiriye. Sedemeke din a ku polîs li ser mebestên sûcên nefretê dipirsin ev e ku ew dikare bibe alîkar ku wêneyek çêtir a belavbûna sûcên nefretê çêbibe. Hêza polîsan lêkolîner û pisporên taybet hene ku di sûcên nefretê de pispor in.

Bila li bîra te be: Carinan, lêpîrsînên polîsan nabin sedema darizandin û mehkûmkirina sûcdar ji bo sûc. Ev tê vê wateyê ku delîlên têrker nînin ku lêpîrsîn berdewam bike û îspat bike ka kî sûcdar e. Ev nayê wê wateyê ku polîs an dozger baweriya xwe bi gotinên te naynin. Rapora we ya polîsan girîng e û dibe alîkar ku were nîşandan ka sûc çiqas gelemperî ye. Dibe ku mafê te yê wergirtina tezmînatê hebe her çend sûcdar ji ber sûc nehatibe mehkûmkirin jî.

Dibe ku mafê te yê tezmînatê hebe

Eger tu qurbanê tawaneke nefretê bûyî, dibe ku mafê te hebe ku ji bo zirara ku ji ber tawanê çêbûye tezmînatê werbigirî. Eger sûc ji ber nefretê hatibe kirin, ev dibe ku mafê qurbanî bide tazmînateke bilindtir.

Cureyên cûda yê tezmînatê

Dibe ku hûn mafdar bin ku

- tezmînatê zirarê ji sûcdar bistînin
- tezmînatê sîgorteyê ji şîrketa sîgorteyê
- tezmînatê zirara sûc ji Desteya Qurbanîyên Sûc.

Di serî de, divê sûcdar tezmînatê ji bo zirara ku ji ber sûc çêbûye bide. Eger hûn dixwazin tezmînatê zirarê bixwazin, divê hûn dema ku hûn tiştê qewimî radigihînin ji polîsan re bêjin. Eger dadgeh biryar bide ku mafê te yê wergirtina tezmînatê heye, sûcdar divê tezmînatê bide te. Ger hewce bike Daîreya Îcrayê dikare ji we re bibe alîkar ku hûn pereyan berhev bikin.

Dibe ku mafê te hebe ku tezmînatê sîgorteyê û tezmînatê qurbanîyên sûc werbigirî, her çend sûcdar ji ber sûc nehatibe mehkûmkirin an jî sûcdar nikaribe tezmînatê bide. Ji bo ku hûn bizanin ka di doza we de çi derbas dibe, bi şîrketa an şîrketên sîgortayê û Desteya Qurbanîyên Sûc re têkilî daynin.

Mafê te yê parastinê heye

Eger gef li te hatibe xwarin an jî tu rastî her cure sûcekî din hatibî, dibe ku mafê te yê parastinê hebe. Ji ber vê yekê girîng e ku hûn ji polîs re bibêjin ka çi qewimiye, nemaze heke hûn xwe ne ewle hîs bikin an jî bitirsîn ku careke din bi wê re rûbirû bibin. Her kesê ku rastî sûcekî tê an jî di xetereya rûbirûbûna bi sûcekî de ye, di hin rewşan de, dikare daneyên wî/wê yê kesane werin parastin. Sê celeb daneyên kesane yê parastî hene:

- nîşankirina nepenîtiyê
- qeydkirina sîvîl a parastî
- daneyên kesane yê sexte.

Hûn ji bo nîşankirina nepenîtiyê û qeydkirina sivîl a parastî li Daîreya Bacê ya Swêdê serlêdan dikin. Ajansa Bacê pir caran ji polis an jî xizmetên civakî sertîfîkayek dixwaze. Hûn dikarin ji polis serlêdana daneyên kesane yê sexte bikin. Nirxandinek takekesî her tim tê kirin ka gelo daneyên kesane yê parastî dikarin bandorek rastîn bikin an na.

Bila li bîra te be

Tawanên nefretê ne tenê êrîşek li ser kesê ku qurbanê tawana takekesî ye. Ew her wiha sînyalan dişîne tevahiya koma ku qurbanî jê re girêdayî ye û êrîşek e li ser civaka me ya azad û vekirî.

“Nefretkirina ji ber kesê ku ez im bi awayekî êşê dide bi awayekî ku nayê wesifandin.”

Hûn dikarin bêtir agahdarî li **brottsoffermyndigheten.se**.

Agahiyên di vê broşûrê de her wiha hatine wergerandin bo van zimanan:

- Erebi
- Dari
- Îngilîzî
- Fînlandî
- Yîddîş
- Samiya Bakur
- Kurmancî
- Lule Sami
- Meankieli
- Farsî
- Romyî çîb/arlî
- Tirkî
- Somalî
- Soranî
- Samiya Başûr
- Tigrînyayî

Brottssoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå

Telefon: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se